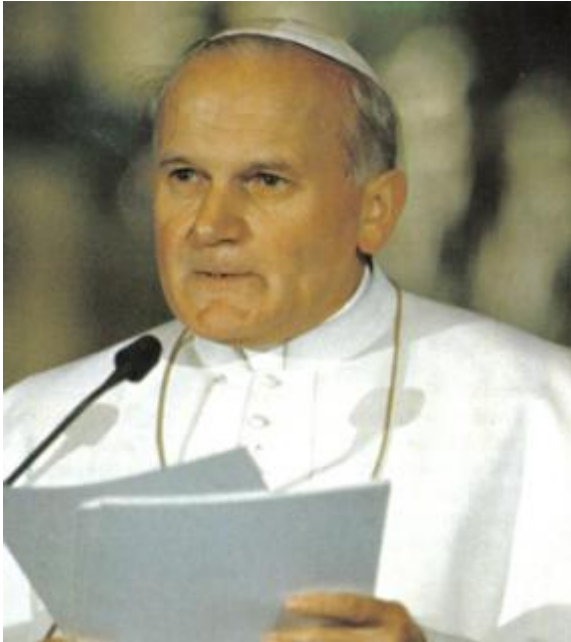

Arrels 4. Una cultura

Dg, 8/08/2010 per Catalunya Religió

(Bernabé Dalmau / CR) És de remarcar que [Arrels Cristianes de Catalunya](#) dediqui un apartat a tractar el tema de la cultura. Perquè si l'Estat és sobretot fruit de drets de conquesta, de pactes entre sobirans, d'aliances matrimonials, la nació té la cultura per origen. Els bisbes citen una part del paràgraf 6 del discurs que Joan Pau II pronuncià a París a la seu de la Unesco (2.06.80), el paràgraf que dona una base antropològica a la cultura. Més endavant, amb una finalitat i un contingut semblants, esmentaran el paràgraf 10. Però l'al·locució papal és molt més rica, especialment en els paràgrafs 14 i 15 ([que podeu llegir aquí](#)), els quals tracten del dret de la nació en la base de la cultura i de l'educació. De fet, el Concili Tarraconense de 1995 els tingué en compte, per bé que la versió aprovada per la Santa Seu ometés la referència al discurs.

Si el text papal és important és perquè desfà l'ús unívoc del concepte de nació basat en realitats jurídiques o polítiques però sense base antropològica ni ètica. A més, mostra com la nació pot sobreviure malgrat la manca d'Estat. Una característica de la nació és que és un mitjà generador de la personalitat dels seus membres: "La nació existeix 'per' la cultura i 'per a' la cultura', i així és la gran educadora dels homes a fi que puguin 'ser més' en la comunitat" (par. 14). En altres paraules, la cultura determina la identitat nacional, i la nació està al servei de la seva cultura i és missió seva salvaguardar-la. En una altra ocasió, Joan Pau II ja [havia dit als bisbes polonesos](#): "La cultura és la prova primera i fonamental de la identitat d'una nació" (5.06.79).

Els bisbes catalans es queixen, amb raó, que la insistència a mantenir la pròpia cultura sigui vista per alguns com un entossudiment gratuït. I reafirmen el convenciment, atestat per la història, que quan la cultura catalana ha estat més esplendorosa també ha estat més universal. S'alegren del procés de normalització de la llengua catalana i en desitgen la plena recuperació. Ho completen amb una citació del mateix Papa Joan Pau a Tòquio, [les frases centrals](#) de la qual caldria traduir millor, així: "En la llengua s'enclou un particular tret de la identitat d'un

poble i d'una nació. I, en un cert sentit, hi batega el cor d'aquesta nació" (24.2.81).

I posen com exemple de contribució de l'Església a la normalització lingüística la versió catalana de tots els llibres litúrgics. Això fou possible gràcies al fet que el desembre del 1964, durant la penúltima sessió del Vaticà II, els bisbes Pont i Gol (Sogorb-Castelló), Masnou (Vic) i Jubany (Girona) van moure's -amb astorament dels altres bisbes que regien seus catalanes- per poder obtenir per al català l'estatut de llengua litúrgica. Durant decennis la Santa Seu tingué en compte aquest fet diferencial i convocà el bisbe president i el secretari de la Comissió pertinent a les reunions amb representants de les àrees lingüístiques. Malauradament, la Instrucció [Liturgiam authenticam](#) (28.03.01) dóna potestat sobre la llengües litúrgiques únicament a les Conferències episcopals pròpiament dites, les quals han d'aprovar en assemblea plenària les versions litúrgiques de tot el territori abans de presentar-les a la Santa Seu (n. 71).

El Concili Tarraconense anà encara més enllà quan en la [Resolució 140](#) disposà: "El Concili —de manera semblant a com van fer repetidament els concilis provincials des del segle XVI— referma l'ús del català com a llengua pròpia de l'Església a Catalunya: en la litúrgia, en la predicació, en la catequesi, en els mitjans de comunicació social...". A més de la litúrgia, doncs, senyala tres altres àmbits importants. La llàstima és que, després d'una rica tradició secular de catecismes diocesans i de la tasca admirable del Secretariat Interdiocesà de Catequesi, recentment hom hagi ignorat la Resolució 55 (vinculant!) i hagi imposat obligatòriament el Catecisme de la Conferència Episcopal Espanyola, traduït sense cap esforç d'adaptació.

Arrels Cristianes de Catalunya (1985)

Els bisbes de Catalunya

El Papa Joan Pau II, en el seu discurs a la UNESCO, es referí a la pluralitat de les cultures amb aquests termes: «La cultura és una manera específica de l'existir i del ser de l'home. L'home sempre viu segons una cultura que li és pròpia, però que, al seu torn, crea entre els homes un nexa que els és també propi que determina el caràcter interhumà i social de l'existència humana. En la unitat de la cultura com a mode peculiar de l'existència humana, arrela, al mateix temps, la pluralitat de les cultures enmig de les quals viu l'home. En aquesta pluralitat, l'home es desenrotlla sense perdre per aquest sol fet el contacte essencial amb la unitat de la cultura com a dimensió fonamental i essencial de la seva existència i del seu ésser». [[Al·locució a la Unesco](#), del 2 de juny de 1980].

No rarament la ferma voluntat dels catalans de mantenir, costi el que costi, la seva cultura pròpia, tantes vegades amenaçada, ha estat interpretada com un entossudiment gratuït. Però el nostre poble ha vist que, si deixava la seva identitat cultural, perdria el «nexa» amb la cultura humana, per dir-ho amb els termes esmentats del Papa. La universalitat no ha estat mai entesa a Catalunya com el procés reduccionista de supeditació a una cultura hegemònica, sinó com l'envigoriment de cada cultura i la seva aportació responsable al servei de l'home. I val a dir que la història ha confirmat aquest convenciment: ha estat en els moments de més plenitud de la cultura catalana quan Catalunya ha fet les més

brillants aportacions a la cultura universal.

La cultura catalana té, sobretot, la seva expressió i la principal senya d'identitat —bé que no l'única— en la llengua que li és pròpia i que comparteix amb altres comunitats germanes. Aquesta llengua ha conegut èpoques d'esplendor i èpoques de decadència, ha estat idioma d'ús oficial a les cancelleries i llengua proscrieta. Però el poble sempre l'ha mantinguda viva, l'ha estimada i l'ha defensada.

Avui, després d'una època de bandejament, torna a ser llengua oficial i el seu ús en la nostra societat entra en via de normalització, per tal de recuperar el temps perdut i assolir els nivells d'utilització que escau a la llengua pròpia d'un país. Els bisbes comprovem amb goig aquesta realitat i volem contribuir a l'esforç general de la societat, per tal que la llengua de Ramon Llull i de Jacint Verdaguer assolixi la plena recuperació. Ressonen en nosaltres, amb forma especial, aquestes paraules de [Joan Pau II als joves de Toquio](#), pronunciades el 24 de febrer de 1981: «La cultura de cada nació s'expressa, entre d'altres coses i més que en cap altra, en la llengua. La llengua és la forma que donem als nostres pensaments, és com un vestit on fiquem aquests pensaments. La llengua inclou els trets d'identitat particulars d'un poble i d'una nació. I, en un cert sentit, hi és latent el cor d'aquesta nació, perquè en la llengua, en la llengua pròpia, troba expressió allò de què viu l'ànima humana en la comunitat d'una família, de la nació, de la història».

Pel que fa a la contribució de l'Església a la normalització de l'ús de la llengua catalana, ens plau destacar la importància que ha tingut —i el bon acolliment que ha trobat— la versió catalana de tots els llibres litúrgics. La plena introducció del català en la litúrgia catòlica començada tan bon punt la Santa Seu autoritzà l'ús litúrgic de les llengües vernacles, en anys encara difícils per a la nostra llengua— ha estat un esdeveniment històric que, a més de l'avenç pastoral que suposa facilitar una participació més viva de les comunitats en les celebracions, comporta també un enfortiment de la llengua.

Bernabé Dalmau
Monjo de Montserrat

Altres articles

-Consideracions Generals

[Importància de les “Arrels Cristianes de Catalunya” \(I\)](#)

[La cohesió d’un episcopat \(II\)](#)

[Els límits d’una certa visió de Catalunya \(III\)](#)

[Les “Arrels cristianes” en el Concili Provincial Tarraconense \(IV\)](#)

-Comentari a la lectura del text

1. [Proemi](#)
2. [Amor i servei a Catalunya](#)
3. [El fet de la nacionalitat catalana](#)
4. [Una cultura](#)
5. [Una època de canvi](#)
6. [L’Església a Catalunya](#)
7. [Pluralisme](#)
8. [Recordar les nostres arrels](#)
9. [Justícia social](#)
10. [Els qui han vingut de fora](#)
11. [Epíleg](#)